

УДК 657

Носко Тетяна, Синькевич Надія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ: АНАЛІЗ, ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ АДАПТАЦІЇ

Nosko Tatyana, Synkevych Nadiya

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE IN WARTIME CONDITIONS: ANALYSIS, CHALLENGES AND ADAPTATION STRATEGIES

У сучасному світі фінансова стійкість підприємства стала критично важливою, особливо в умовах воєнного часу. Війна значно впливає на стабільність бізнес-середовища, ставлячи перед підприємствами нові виклики. У таких умовах важливо зрозуміти, як воєнні дії змінюють економічний ландшафт, та які стратегії можуть забезпечити стійкість і виживання підприємств. Війна викликає не лише прямі фінансові втрати, але й непрямі наслідки, такі як зниження попиту на продукцію, розриви в ланцюгах постачання та зростання невизначеності на ринку.

Аналіз фінансової стійкості підприємств в умовах війни дозволяє виявити слабкі місця в їхніх бізнес-моделях, що є важливим для розробки ефективних механізмів реагування на кризові ситуації. Вивчення успішних випадків підприємств, які змогли зберегти свою стійкість, може слугувати джерелом цінних знань і практик. В умовах воєнних дій виникає потреба в інноваціях та адаптації. Підприємства, які здатні швидко змінювати свої стратегії та впроваджувати нові технології, мають більше шансів на виживання і відновлення.

Фінансова стійкість підприємства – це його здатність підтримувати стабільну діяльність і забезпечувати виконання фінансових зобов'язань у різних економічних умовах, включаючи кризові ситуації.

Основні компоненти фінансової стійкості:

- ліквідність: здатність підприємства швидко конвертувати активи в готівку для покриття короткострокових зобов'язань;
- платоспроможність: здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання в довгостроковій перспективі;
- прибутковість: забезпечення стабільних доходів, що дозволяє підприємству фінансувати свої витрати та розвиватися;
- фінансова незалежність: рівень залежності від зовнішніх джерел фінансування, зокрема боргових зобов'язань.

Для оцінки фінансової стійкості підприємств використовуються різноманітні методики, серед яких:

- аналіз фінансових коефіцієнтів: співвідношення між різними фінансовими показниками, такими як коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт автономії, рентабельність активів та інші;
- дуговий аналіз: оцінка структури капіталу і рівня боргового навантаження;
- сценарний аналіз: моделювання різних економічних умов для визначення впливу на фінансову стійкість підприємства.

Фінансова стійкість підприємства залежить від внутрішніх і зовнішніх факторів: внутрішні (управлінські рішення, фінансова політика, ефективність виробництва) та зовнішні (економічна ситуація, політична стабільність, зміни в законодавстві, конкурентне середовище).

Умови війни ставлять підприємства перед численними викликами, що вимагає розробки і впровадження ефективних стратегій для підвищення фінансової стійкості.

На рис. 1. представлено ключові стратегії, які можуть допомогти підприємства зберегти свою стабільність та адаптуватися до нових умов.

Рис. 1. Ключові стратегії підвищення фінансової стійкості в умовах війни

Джерело: складено авторами на основі [1]

Для підприємств необхідно проводити регулярний моніторинг зовнішнього середовища для виявлення потенційних загроз, створювати детальні плани на випадок надзвичайних ситуацій, які дозволять швидко реагувати на кризові обставини. Варто здійснювати регулярну перевірку всіх витрат з метою виявлення неефективних витрат і можливостей для економії, впроваджувати програми ощадливого виробництва, використовувати нові технології для зменшення витрат.

Під час війни потреби суспільства змінюються, можуть виникати нові запити, підприємствам слід подумати над розширенням асортименту, введення нових продуктів або послуг, які можуть бути затребувані в умовах воєнного стану.

Компаніям слід провести дослідження можливостей виходу на нові ринки або сегменти, які можуть бути менш вразливими до воєнних дій.

Для підтримки ліквідності підприємствам необхідно використовувати різні джерела фінансування (кредити, інвестиції), здійснити оптимізацію запасів та дебіторської заборгованості для покращення грошових потоків.

У воєнний час активний пошук фінансової підтримки може бути критично важливим для підприємств. Варто розглянути наявні програми грантів та субсидій, які пропонуються урядом, міжнародними організаціями, таких як ООН, ЄС чи Міжнародний валютний фонд. Це можуть бути програми для відновлення бізнесу, розвитку нових технологій або підтримки соціально важливих проектів. Активне просування своїх потреб через соціальні мережі дозволить підприємствам залучити увагу потенційних донорів та інвесторів. Багато організацій проводять конкурси для стартапів, підприємств, які можуть отримати фінансування за найкращі проекти. Також необхідно розглянути можливість для партнерства з іншими компаніями, які допоможуть в отриманні фінансових зисків або ресурсів.

Впровадження нових технологій та інноваційних рішень стає важливим фактором для підвищення ефективності бізнесу під час війни. Підприємствам необхідно

здійснити автоматизацію процесів і впровадження нових ІТ-рішень, розробку нових бізнес-моделей, що відповідають умовам війни, таких як дистанційні послуги.

Підтримка персоналу в умовах війни є вагомим фактором для забезпечення стабільності роботи підприємства. Варто інвестувати у навчання працівників для підвищення їхньої кваліфікації та адаптації до нових умов, створювати сприятливе робоче середовище, надати доступ до психологів або консультантів, які можуть допомогти співробітникам впоратися зі стресом та емоційними труднощами. Якщо це можливо, дозволити персоналу працювати віддалено. Це може бути особливо важливо для співробітників, які мають сім'ї або потребують безпеки. Необхідно проводити навчання для працівників, щоб вони знали, куди йти і що робити в разі небезпеки на підприємстві, створити чіткі інструкції щодо дій під час повітряної тривоги або атаки, визначити місця, які можуть слугувати укриттям, такі як підвали, спеціально облаштовані приміщення або надійні конструкції.

Отже, умови війни вимагають від підприємств гнучкості та готовності до змін. Розробка і впровадження цих стратегій можуть допомогти зберегти фінансову стійкість і навіть знайти нові можливості для розвитку в складний період.

Список використаних джерел:

1. Байлова О. О., Малькова О. С. Ризики в управлінні підприємством у сучасних умовах в Україні. *Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції*. Дніпро. 2023.
2. Гумен Ю., Краузе О. Сучасний стан та основні напрями посилення соціальної відповідальності бізнесу в умовах повномасштабної війни / Трансформація бізнесу для сталого майбутнього: дослідження, цифровізація та інновації: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. А. Сороківської. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2024. С. 306-316. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/46506>
3. Королюк Т. Систематизація і класифікація ризиків у галузях економічної науки. *Галицький економічний вісник*. 2015. Том 48. № 1. С. 62-71.
4. Королюк Т., Мазуренок О. Діджиталізація діяльності підприємств: тенденції, цифровий облік, перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 70. № 3. С. 59-70.
5. Краузе О., Синькевич Н., Юрик Н. Економічний аналіз та контроль кризових явищ у діяльності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 1. С. 14-24. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/?art=1254>
6. Портал «Дія». (2023). Підтримка бізнесу в умовах війни: можливості та програми. URL: <https://www.diia.gov.ua/>
7. Світовий банк. (2023). Вплив війни на економіку України: нові виклики та можливості. URL: <https://www.worldbank.org/en/country/ukraine>
8. Синькевич Н., Краузе О. Економічний аналіз: перспективи розвитку в умовах діджиталізації економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 2 (81). С. 7-15. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.007
9. Шведа Н., Краузе О. Трансформація бізнес-моделей в умовах цифрової економіки. *Соціально-економічні проблеми і держава* (електронний журнал). 2023. Вип. 1 (28). С. 86- 94. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23snmute.pdf>